

EVANGELIZACIJA, PRVI NAVJEŠTAJ I KATEHEZA

JOSEPH GEVAERT

Università Pontificia Salesiana
Piazza Ateneo Salesiano, 1
00139 Roma
Italija

Primljeno: 17. 2. 2004.
Izlaganje na znanstvenom skupu
UDK 266 „200”
268 „200”

Sažetak

Autor nastoji prikazati smjerove istraživanja i katehetske formacije u današnje vrijeme i ukazuje na pet specifičnih problema s tim u vezi. To su: obnovljena svijest o poslanju, važnost prve evangelizacije i prvog navještaja, potreba za novim oblikom kateheze, nužnost ponude zahtjevnih modela uvođenja u kršćanstvo, stav prema izazovu novih kulturalnih i religioznih okruženja. Danas se i u zemljama drevne kršćanske prisutnosti sve više uočava nova misionarska situacija. Stoga se više ne može prakticirati kateheza koja je bila zamišljena za tradicionalno kršćansko društvo. Današnji mladi i katehizanti općenito često nemaju ni stav obraćenja ni kršćansku vjeru. U obiteljima često nema kršćanskoga iskustva, a ne sudjeluje se ni u životu kršćanske zajednice, župe. Stoga je današnje mlade prvo potrebno zainteresirati za evanđelje i za pristup kršćanskoj vjeri. Posebno je važan dijalog s osobom o životnim problemima. Važno je i dijalogizirati sa suvremenom kulturom, religijom i religioznošću.

Ključne riječi: evangelizacija, prvi navještaj vjere, kateheza, misionarska situacija, odgoj za kršćansko iskustvo

Ovo predavanje polazi od pretpostavke da su navještaj evanđelja i kateheza za formiranje novog naraštaja kršćana apsolutno prvotna zadaća Salezijanske družbe. Ne može se prihvatiti da to bude drugotna zadaća s obzirom na odgoj i dijakoniju (prevencija i socijalna pomoć). Ta dva velika zadatka međutim ne možemo ni odvojiti niti svesti jedan na drugi.

Svrha je ovoga uvodnog predavanja određivanje i pojašnjavanje nekih tema i prioriteta koji bi trebali biti u središtu razmatranja ovoga skupa. Riječ je naime o tome da se, imajući u vidu osjetljivost za međunarodne vidove, ustanove neki smjerovi istraživanja i katehetske formacije salezijanaca u današnje vrijeme. Pet područja problema

na koje se upućuje u daljnjem tekstu ne žele ograničiti slobodu sudionika nego žele jednostavno biti podsjećanje na središnje teme koje zaslužuju našu pozornost.

Paradoksalna i na neki način tragična situacija koja danas izaziva salezijanski svijet i velik dio Crkve, posebice na Zapadu, može se ukratko opisati sljedećim riječima: u novoj i dosad nepostojećoj misionarskoj situaciji u kojoj se nalaze naše Crkve, nastavlja se prakticirati kateheza koja je zamišljena za kršćansko društvo. Prakticiramo katehezu kojoj je svrha umnažanje već postojeće kršćanske vjere, dok sudionici, a posebice velik dio mladih koji pohađaju naše ustanove, često nemaju ni najobičnije temelje evanđeoskog obraćenja i kršćanske vjere.

U prakticiranju kateheze i katehetskim istraživanjima došli smo do točke u kojoj se neizbježno postavlja pitanje prve evangelizacije i prvog navještaja u vidu vjere i obraćenja. Za mnoge mlade prvotni problem nije formacija vjere, nego ono što prethodi i prati katehezu: složen i strpljiv rad kako bi se zainteresirali za evanđelje i pristupili kršćanskoj vjeri. Kako im se može stvarno pomoći da susretnu evanđelje Isusa Krista i da budu motivirani te na neki način postanu učenici Isusa Krista? Kakvu im formaciju moramo ponuditi kako bi mogli živjeti kao kršćani u ovoj novoj misionarskoj situaciji?

I za one koji imaju – ili se čini da imaju – najbitnije temelje kršćanske vjere, postaje nam jasno kako se kateheza ne može nastaviti kao da i dalje živimo u kršćanskom društvu. Za mnoge više ne postoji kršćansko iskustvo u obiteljima i sudjelovanje u životu kršćanske zajednice (župe) koja pomaže da se shvati govor kršćanske vjere. Više ne postoji kultura ili društveni kontekst koji ljubazno potiče na kršćansko razmišljanje i djelovanje. Način na koji se nudi kršćanska vjera često stvara dojam da je evanđelje daleko od velikih problema koji zaokupljaju život naših suvremenika. Kateheza će prema tome morati ozbiljnije prakticirati dijalog s osobama o njihovim velikim problemima u susretu sa životom, s kulturom i s najrazličitijim oblicima religije i religioznosti koji obilježavaju naš svijet u mnogim zemljama...

Kao što je očito, velika problematična područja koja smo upravo spomenuli, ovdje se razmatraju i nalaze posebno važno mjesto u okviru salezijanskoga poslanja i s obzirom na osobe koje imaju odgovornost za katehetsku formaciju salezijanaca ili za formaciju kateheta općenito. Na tom temelju valja utvrditi najhitnije zadatke koji se postavljaju pred nas salezijance u prvom desetljeću novoga tisućljeća, i s obzirom na

istraživanje i produbljeno razmišljanje i s obzirom na formaciju osoblja (salezijanaca i drugih), kao i na razini temeljnog oživljavanja našeg apostolskog zalaganja, te iznova izrazu »poslanje« dati onu specifičnu težinu i apsolutno prvenstvo koje on ima u Novom zavjetu i koji su ponovno istaknuti na Drugom vatikanskom saboru (*Ad gentes*). To jednako tako zatim ističu i enciklike *Evangelii nuntiandi* (Pavao VI, 1975) i *Redemptoris missio* (Ivan Pavao II, 1990), kao i noviji dokumenti velikih europskih biskupskih konferencija, koji govore o nužnosti prvog navještaja evanđelja (Francuska, Italija, Katolička i Evangelička crkva u Njemačkoj, Belgija). Bit će potrebno ukratko zacrtati hitne zadatke koji se danas postavljaju pred salezijance na području prvog navještaja evanđelja i kateheze.

1. FORMIRATI PRIJE SVEGA ZA OBNOVLJENU SVIJEST O »POSLANJU«

U salezijanskom svijetu mnogo se rabi izričaj »salezijansko poslanje«, ali riječ »poslanje« često gubi biblijsku vrijednost navještaja evanđelja. Čini se da je to značenje često zasjenjeno značenjem »odgojno poslanje« kao i aktivnostima animiranja, školske formacije, promicanja čovjeka, društvenoga pomaganja.

U Bibliji je riječ »poslanje« u samom središtu i povezana je s velikim Božjim spasenjskim pothvatima u Isusu Kristu. To dolazi do izražaja kod predavanja apostolima i svim kršćanima: »Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas. Pođite dakle i učinite mojim učenicima...«.

Navještaj evanđelja je prvi i prvenstveni zadatak Crkve. *Djela apostolska* govore o temeljnom izboru apostola: dakone određuju za službu pomaganja. Apostoli se posvećuju specifičnom navještaju evanđelja u vidu obraćenja, vjere i molitve.

Poslanje se u stvarnom smislu tiče svih kršćana. Za svakog kršćanina vrijede riječi »pozvan zato da bude poslan«, kako bi bio svjedok velikoga Božjeg djela u Isusu Kristu. Svaki je kršćanin dio svjedočkog naroda (*un peuple témoin*).

Don Bosco je često i prije svega izjavljivač kako je on svećenik. Nije se zanimao samo za ljudski odgoj i za društveno uključivanje mladoga čovjeka u građanski i poslovnji život. Mnogo se više brinuo za njegov kršćanski život i vrlo je snažno djelovao kako bi svi uzmagli biti istinski kršćani. Njegova skrb za prvi navještaj evanđelja ubrzo se pretvorila u veliki misionarski pothvat.

Danas nije pretjerano reći da salezijanci u mnogim europskim zemljama žive u izrazito misionarskom okruženju: u našim ustanovama susrećemo mnoge mlade koji ne poznaju Isusa Krista i nemaju kršćanske vjere. Prva zadaća ovoga skupa o katehetskoj formaciji salezijanaca odnosi se na formiranje i razvoj snažne misijske svijesti. Aktualni problem nije prije svega na razini tehnika, metoda i didaktičkih sredstava, nego na dubokoj razini stava i mentaliteta za navještaj evanđelja Isusa Krista mladima. Salezijanac nije samo odgojitelj mladih, nego i misionar među mladima, navjestitelj evanđelja Isusa Krista u vidu obraćenja i vjere, kako bi mnoge pridobio za Isusa Krista.

Teološka formacija, posebice kristologija i ekleziologija, trebale bi dati vrlo snažan temelj za formiranje toga misijskog duha.

2. UČI U LOGIKU PRVE EVANGELIZACIJE I PRVOG NAVJEŠTAJA

Salezijancima određene dobi, koji su navikli na ozračje kršćanskoga društva i na tumačenje katekizma, vrlo je teško prihvatiti misijski mentalitet. Teško mirno prihvaćaju da živimo u misijskom ozračju i da moramo djelovati slijedeći misijsku logiku.

Na ovome skupu nije moguće podrobnije izložiti prosljed prvog navještaja evanđelja jer je riječ o preširokoj i previše složenoj problematici. Stoga ću se ovdje ograničiti na kratak opis nekoliko središnjih točaka prvoga navještaja evanđelja. Time se određuje i daljnji govor o katehezi i katehetskoj formaciji salezijanaca.

2.1. *Duboko se promijenio način prenošenja vjere*

U mnogim kršćanskim (katoličkim, evangeličkim i drugim) crkvama koje djeluju na Zapadu danas se otvoreno govori o krizi uvođenja u kršćanstvo, i još općenitije o krizi kateheze. Naš tradicionalni katehetski način više ne djeluje onako kako bi trebao, jer na kraju formativnog procesa mnoštvo adolescenata više ne pohađa crkvu, a mnogi više ne prihvaćaju kršćansku vjeru. Prvi ključ za shvaćanje je činjenica da je naš katehetski raspored u biti i u najvećem svom dijelu zamišljen za kršćansko društvo i u službi kršćanskoga društva. To konkretno znači da su se kateheza i katehetske postavke uvijek oslanjale na neke tipične stupove kršćanskoga društva koji su osiguravali prenošenje vjere, a to su:

- a) velika iskustvena škola kršćanskoga života u kršćanskoj obitelji: prva obiteljska evangelizacija,
- b) kulturalno okruženje u kojemu su praktički svi bili kršćani i gdje se pretpostavljalo kao sigurno da su oni koji dolaze na župnu katehezu već kršćani,
- c) škola je dugo vremena poštivala kršćansku kulturu i vjeru; u mnogim je zemljama škola osiguravala crkvenu katehezu (župni katekizam u školi, priprema i podjela sakramenata u školskom okruženju),
- d) snažan i doživljavan kontakt s drugim (više ili manje uzornim) kršćanima, u zajednici koja je slavila i prakticirala vje-

ru, ili – u 20. stoljeću – stvarni oblik omladinskog katekumenata u Katoličkoj akciji i drugim oblicima župnog udruživanja,

- e) u kulturalnom okviru u kojemu su se otvoreno priznavali veliki problemi ljudskog postojanja, života i smrti...

Temeljno pitanje koje se danas postavlja polazi od svijesti da su ti snažni stupovi nestali ili su vrlo oslabljeni ili su pak neutralizirani prodornim religioznim i ideološkim pluralizmom. Neizbježna je posljedica da u tradicionalnom katehetskom poučavanju susrećemo djecu koja nemaju vjeru, nemaju životnog odnosa s uvjerenim kršćanima i s kršćanskom zajednicom te su izložena moćnoj sekulariziranoj socijalizaciji. Mnogi još nisu načinili svoj početni izbor kako bi život odredili u skladu s evanđeljem.

Može se prema tome zaključiti kako postoji dvostruki temeljni problem:

- a) neodgovorna potreba da se izričito i svjesno prijeđe na postupak prve evangelizacije i prvog navještaja,
- b) hitnost izmjene katehetskog prosljeđa koji kršćanske zajednice nude kako bi osigurale formiranje novih naraštaja kršćana koji će biti sposobni živjeti u pluralističkom i misijskom ozračju.

Problem onih koji su potrebiti prvog navještaja evanđelja toliko je širok da ne možemo nastaviti kao da nas se problem izravno ne tiče. Kako bismo opravdali naše odsustvo, ne možemo reći: imamo »salezijansku metodu« koja je dostatna...

2.2. *Misijsko ozračje zahtijeva misijske stavove i postupke*

U kršćanskome svijetu moguće je nastaviti s tradicionalnim oblicima kateheze i religiozne formacije. Međutim, postoji li još za to ozračje?

Zapravo, u većini zapadnih zemalja živimo u novom misijskom ozračju. Potrebno je stoga velikodušno ući u mentalitet misionara i prve evangelizacije. To uključuje:

- osobno i zajedničarsko svjedočenje vjere i kršćanske ljubavi,
- ostvarivanje osobnog prisustva među mladima koje je ispunjeno ljubaznošću,
- sklapanje prijateljstva s mladima,
- stupanje u dijalog s obzirom na njihovo traženje, vrednote, religioznost (temeljni međureligijski dijalog – *colloquium salutis*),
- u odgojnom kontekstu organiziranje i ponuda elemenata koji pripadaju takozvanoj »katedri nevjernika«: temeljni problemi života i smrti, patnje i zla, nade itd.
- uključivanje u taj kontekst temeljnih elemenata prvoga navještaja evanđelja: Božjega milosrđa, poziva svakom čovjeku na vječni život u Božjem kraljevstvu, velikog zakona ljubavi prema Bogu i bližnjemu, Isusu Kristu i dr.

2.3. *Pridružiti se ljudima na putu tamo gdje se sada nalaze...*

Najraširenije kategorije posljednjeg razdoblja 20. stoljeća (animiranje, animator, kateheta...) samo se u relativnom smislu mogu prenijeti u misijsku situaciju.

Iako u salezijanskoj tradiciji nije uobičajeno spominjanje biblijskog događaja s učenicima u Emausu, zapravo je upravo to model misijskog djelovanja koji je bliz salezijanskoj tradiciji. Mladoga čovjeka treba sustići tamo gdje se nalazi, tj. u njegovom konkretnom položaju s obzirom na život i s obzirom na Boga. Salezijanac kao nepoznati pratitelj koji sustiže mlade na putu, na mjestu na kojemu se nalaze, i zanima se za njihovu problematiku, za ono što ih u biti zanima, za njihova traženja i frustracije... *Gaudium et spes*: Radost i na-

da, žalost i tjeskoba... Važno je ne ograničiti se na prvi dio događaja s učenicima u Emausu, tj. koračati s njima, zanimati se za njihovu tugu i za njihova iskustva. Valja hrabro prijeći na Kristov prijedlog i na njegovo evanđelje, uključujući i Kristov križ i njegovo uskrsnuće, a to je najteži dio.

2.4. *Zalaganje za prvi navještaj spasonosno je za katehezu*

U aktualnom misijskom ozračju može se reći da je prakticiranje prvog navještaja evanđelja najbolji praktični oblik učenja kako danas valja katehizirati. U prvom navještaju evanđelja navjestitelj je obavezan u potpunosti ostvariti inkulturaciju. Nužno je potrebno izreći vjeru i evanđelje rječnikom sugovornika, nadovezujući se na njegovu kulturu i njegovo viđenje života. Valja se ograničiti na središnje sadržaje evanđelja. Sve je to odlučujuće važnosti za svaki oblik kateheze.

2.5. *Salezijansko prisustvo kao mogući oblik prve evangelizacije i okvir prvog navještaja evanđelja*

U salezijanskoj tradiciji na raspolaganju nam je niz sastavnih dijelova koje je lako moguće uključiti u novu i neviđenu misijsku situaciju. Riječ je prije svega o mogućnostima naše »prisutnosti« i »prijateljskog odnosa« prema mladima, o mogućnosti našega osobnoga i zajedničkarskog svjedočenja života, o našoj ponudi odgoja i služenja koji oslobađaju.

U katehetskima časopisima nailazi se na brojne članke u kojima je riječ o međureligijskom dijalogu. Za salezijanca koji je osjetljiv za misionarsko ozračje, zanimljiv je prije svega dijalog prijateljstva s mladima, dijalog o radostima i tjeskobama njihovoga života, o njihovu viđenju života i njihovu dubokom traženju radosti i sigurnosti, njihovom zamišljanju i prakticiranju religioznoga.

3. PREMA NOVOM OBLIKU KATEHEZE

Ako je kršćansko društvo većim dijelom nestalo, logično je da se više ne mogu koristiti oni isti i nepromijenjeni modeli koji su bili namijenjeni kršćanskom društvu, jer će takva kateheza neizbježno biti lišena nekih konstitutivnih dimenzija prenošenja vjere i postajanja učenicima Isusa Krista u naše vrijeme. Bit će prema tome potrebno uključiti katehetske modele i vrednovati sve dimenzije koje su u prethodnim razdobljima bile više-manje osigurane u kršćanskom društvu.

3.1. *»Katekumenat« kao model obnovljene kateheze*

Opći direktorij za katehezu (1997) traži da se katekumenat prihvati kao okvirni model svake kateheze.

Nije potpuno jasno koji je značaj toga zahtjeva za obnovom kateheze, zato što mnogi lokalni dokumenti o katekumenatu zanemaruju važnost i ogromne poteškoće prvoga navještaja evanđelja. Prihvatljiv ključ za tumačenje ovoga načela jest ono što se spominje u Uvodu Reda pristupa odraslih u kršćanstvo. Pouka u tome kako postati kršćanin ne može se svesti samo na doktrinarnu vjeronaučnu katehezu, nego uključuje četiri područja poučavanja i učenja (praktične pripreme):

- a) prikladnije poznavanje povijesti spasenja,
- b) iskustvo i školu molitve i slavljenja vjere,
- c) iskustvo i školu kršćanske zajednice,
- d) prakticiranje kršćanskoga života, posebice primjernoga etičkog ponašanja, prakticiranje djelotvorne kršćanske ljubavi, oblika apostolata.

Usput se može napomenuti i da izričaj »katekumen« (*catecumenus*), od kojega je nastao izraz »katekumenat«, potječe tek iz 15. odnosno 16. stoljeća, kada su ga proširili humanisti... Kao primjer neka nam

posluži francuski jezik. Utvrđeno je da se izričaj »catéchiser« prvi put spominje 1380. godine, riječ »catéchumène« u 14. st., »catéchiste« 1378. godine, »catéchisme« 1616. godine, »catéchuménat« 1752. godine.

Druga dva izričaja vjerojatno su djelotvornija za otkrivanje obnovljenog smisla katekumenata i kateheze. To su izričaji: »postati kršćanin« i »biti učenik«.

Izričaj »*postati kršćanin*« sam po sebi uključuje i procese koji su dio prve evangelizacije i temeljno učenje kako postati ili biti sljedbenik, učenik Isusa Krista. Nažalost, negdje je već ograničen na »uvođenje u kršćanstvo« pa prema tome već potiskuje složenu problematiku prve evangelizacije i prvog navještaja s obzirom na vjeru i obraćenje.

Michel Dujarier je u svom nedavno objavljenom radu (2002) istaknuo da istočne crkve nisu rabile izraz katekumenat, kateheza ili katehiziranje, nego »biti učenik«. Nakon prve evangelizacije i prvih izbora s obzirom na obraćenje Bogu i vjeri u Isusa Krista, bilo je predviđeno razdoblje učenja ili praktične pripreme koje se označavalo kao »*matheiteia*« ili »biti učenik«. Tertulijan je pokušao uvesti latinski izraz »*discepolatus*«, ali je Latinska crkva rabila izraze »kateheza«, »katehizirati« i »katehiziranje« (*catechizatio*), koji su postali specifični izričaji za usmeno poučavanje onih koji žele postati kršćani. Međutim, i ti izričaji su u 3. stoljeću bili također rabljeni za »praktičnu pripravu onoga tko želi postati učenik Isusa Krista«.

3.2. *Za katehezu koja će biti usredotočenija na konačne ciljeve i sadržaje prvog navještaja*

Prvi navještaj vjere ne može se usporediti s propedeutikom ili s prethodno završenim tečajem i položenim prijelaznim ispitom, koji je neophodan da bi se netko upisao u višu školu.

Budući da živimo u misijskom ozračju koje je u maloj mjeri kršćansko, neophod-

no je da krajnji ciljevi prve evangelizacije budu i u katekumenskoj katehezi: obraćenje i vjera u Boga i Isusa Krista.

Taj je problem lako shvatiti kad se uzme u obzir da subjekti kateheze danas pripadaju kulturi koja ne poziva i ne potiče da se bude kršćaninom. Ti subjekti žive u ozračju sekularizacije i zbrkanog religioznog pluralizma. Zbog toga oni ne razumiju tradicionalni govor katekizma ili vjere niti se spontano priključuju kršćanskim zajednicima i uobičajenim oblicima slavljenja vjere.

3.3. *Središnji problem je prihvaćanje sadržaja evanđelja*

Drugi dio 20. st. obilježen je divovskim naporima u pripremi metoda i didaktičkih sredstava za župnu katehezu i za školski vjeronauk.

Danas je jasno da je temeljni problem kateheze, barem u Zapadnoj Europi, prihvaćanje glavnih sadržaja evanđelja. Poteškoću stvara prije svega sadržaj, koji se odbacuje ili ne drži prikladnim.

Taj problem sadržaja ovisi možda u određenoj mjeri o govoru koji rabimo. Najvećim dijelom ne ovisi međutim o govoru, jer i drugačiji govor i dalje stvara poteškoće i uzrokuje otpor.

Kako bi se situacija poboljšala, nužno je da se sadržaji u većoj mjeri odnose na velike ljudske probleme s obzirom na život. Često neosjetljivost ili odbacivanje velikih problema života negativno utječu na prihvaćanje evandeoskih sadržaja.

4. PONUDA ZAHTJEVNIH MODELA UVOĐENJA U KRŠĆANSTVO

Staro salezijansko iskustvo kazuje da valja osigurati temeljnu kršćansku formaciju za život u građanskom svijetu i u svijetu rada. Istovremeno je don Bosco ponudio formule raznolike kršćanske formacije, sve do najuzvišenijih oblika formacije za apostolat.

Priznajemo dakle da se danas u mnogim salezijanskim ustanovama ostaje ispod tih don Boscovih zamisli.

4.1. *Školski vjeronauk u katoličkoj školi*

Što se tiče školskog vjeronauka u većini europskih zemalja, salezijanske škole jednostavno se prilagođuju modelima lokalnih Crkvi. Valja imati na umu da su u nekim zemljama salezijanci pripremili vrijedne priručnike za školski vjeronauk. U svakom slučaju, i oni su prilagođeni državnim propisima i zahtjevima lokalnih Crkvi.

Za nas salezijance u vezi s time postavlja se velik problem. Škola i školsko okruženje (učenici, nastavnici, roditelji, predmeti koje se uči i poučava...) općenito su vrlo raznoliki i zasigurno nisu jednako kršćanski. Neophodno je prilagoditi se vrlo niskom stupnju razvoja »sredine« u tom smjeru. Mnogi sastavni dijelovi uvođenja u kršćanstvo ne mogu se organizirati u školi (npr. škola molitve, odgoj i sudjelovanje u slavljenju vjere, snažni kontakti s kršćanima i kršćanskim zajednicama...).

Problem nije jednostavan, jer je u mnogim zemljama školski vjeronauk jedini oblik kontakta Crkve s mladima.

Ukratko bi se moglo reći da valja dublje proučiti dva problema:

- 1) Problem boljeg vrednovanja školskog vjeronauka, barem s obzirom na doprinos prvom navještaju vjere
- 2) Problem »školske župe«, tj. ponude, izvan školske satnice i slobodno, mogućnosti autentičnog uvođenja u kršćanstvo u obliku mladenačkog katekumenata (u različitim vidovima).

4.2. *Obnova uvođenja u kršćanstvo na razini salezijanskih župa*

Ono što traži *Opći direktorij za katehezu* valjalo bi u velikoj mjeri i kreativno primijeniti u salezijanskim župama koje su-

sreću velik broj mladih. Teško se pomiriti s činjenicom da bi župe zaostajale s obzirom na obnoviteljske pothvate u katekumenskom smislu koji se ostvaruju na raznim mjestima.

Postavlja se prema tome stvarni problem posuvremenjenja i cjeloživotne formacije salezijanskog osoblja na području kateheze, u četiri dimenzije na koje ukazuje »Red pristupa odraslih u kršćanstvo«: istinskom poznavanju povijesti spasenja, iskustvu i školi molitve i slavljenju kršćanske vjere, iskustvu i školi kršćanske zajednice, te školi kršćanske prakse, diakonijskog služenja djelotvorne ljubavi i školi apostolata.

4.3. *Zahtjevno uvođenje u kršćanstvo: postati kršćanin – biti učenik*

Suočeni s općim govorom o krizi uvođenja u kršćanstvo tj. župne kateheze kao pripreme na sakramente, mnogi zahtijevaju istinsko uvođenje u kršćanstvo. U tome smislu moguće je ukazati na dva smjera istraživanja:

U oratoriju i u župi može se i lakše je organizirati oblike autentičnog katekumenata za mlade (uvođenje u kršćanstvo u specifičnom smislu značenja tog izraza).

U školama (tj. u laičkim, svjetovnim ustanovama) često je nemoguće organizirati uvođenje u kršćanstvo unutar škole. Bit će stoga potrebno vrlo ozbiljno proučiti ideju o učeničkoj župi (školski pastoral...), uz autentičnu i zahtjevnju ponudu oblika uvođenja u kršćanstvo, u obliku modela katekumenata za mlade.

U svakom slučaju, salezijanac mora nastojati da mladi kršćani koji pohađaju škole budu temeljito uvedeni u kršćanstvo, i u okviru crkvenih pokreta i u katoličkoj akciji i unutar kršćanskih zajednica ili pak tako da se upravo njima ponude posebne mogućnosti (ne valja sve ograničiti na jednu jedinu formulu).

5. SALEZIJANSKA KATEHETIKA PRED IZAZOVOM VRLO RAZLIČITIH KULTURALNIH I RELIGIOZNIH OKRUŽENJA

Posljednja tema odnosi se poglavito na različita mladenačka okruženja u kojima se traži pristup prvoj evangelizaciji i prvom navještaju vjere u vidu obraćenja i vjere. U prethodnom dijelu rečeno je ono bitno o izazovima koji se postavljaju kada je riječ o mladima koji još uvijek pripadaju kršćanskoj tradiciji.

U nemogućnosti poznavanja svih raznorodnih situacija na svjetskoj razini, ograničavamo ovu tematiku na nekoliko najspecifičnijih i najraširenijih područja.

5.1. *Nove religije – neodređena religioznost »samoposluživanja«*

U Zapadnoj Europi u našim ustanovama susrećemo mnoge mlade koji, kada je riječ o religioznosti, odražavaju karakteristične elemente novih religija i neodređene religioznosti »samoposluživanja«, odnosno religioznosti u smislu »sam svoj majstor«, ili pak religiozno svaštarenja.

Prevladavajuće obilježje u svim tim situacijama jest da je riječ o religijama bez Boga, koje su usredotočenije na traženje svetoga ili božanskoga u kozmičkoj stvarnosti. Odnos stvorenja s osobnim Bogom, što je temelj židovstva i kršćanstva, praktički ne postoji. Takve religije ne ulaze u veliki okvir u kojemu je bitno ljubiti Boga svim srcem, svim umom, svom svojom snagom, a bližnjega svoga kao samoga sebe.

Salezijanac je suočen s izazovom da treba navještati evanđelje osobama koje su obilježene tom posebnom vrstom religioznosti. Potrebno je prije svega proučiti tu religioznost kao da je riječ o važnoj religiji, kao da je riječ o religiji koja je poput velikih religija istočnih kultura. Misijski stav

treba biti onakav kakav se zauzima u susretu s drugim velikim religijama. Ne smijeju se zanemarivati, podcjenjivati ili ismježivati. Valja nastojati razabrati ono što je dobro i valjano, i pošavši odatle, nastojati pronaći prostore za ponudu kršćanskog prijedloga evanđelja. Valja prema tome provoditi ozbiljan temeljni dijalog o religioznosti tih mladih.

5.2. *Pred velikim istočnim religijama*

Salezijanci u istočnim zemljama vode brojne ustanove koje većinom pohađaju učenici koji nisu kršćani. Naša su braća uglavnom već pronašla brojne sastavnice misionarskog prisustva koje je autentično i puno poštovanja. Bilo bi korisno imati na raspolaganju njihova razmišljanja, koja bi mogla obogatiti prisutnost na mnogim drugim kontinentima na kojima se radi s mladima koji nisu kršćani.

5.3. *U susretu s islamom*

Prisutnost muslimana u katoličkim školama povećala se u mnogim zemljama budući da je u mnogim zemljama državna škola obilježena laičnošću ili nereligioznom, ako ne i protureligioznom ozračjem.

U mnogim našim ustanovama nastavnici i vjeroučitelji potpuno su nepripravljani i za običan suživot i za odgojni odnos prema đacima islamske vjeroispovijesti koji pohađaju naše škole i oratorije. Problem se javlja poglavito kada je riječ o školskom vjeronauku i o školskim vjeroučiteljima.

Postoji i zadatak katehiziranja i vjeronaučne školske nastave pri čemu se i kršćanima pomaže u konstruktivnom i kršćanskom pristupu islamu. Osnovno poznavanje i razumijevanje muslimanskih blagdana, temelja islama, odnosa Biblije i Kur'ana, problema jedinoga Boga te židovskog i islamskog monoteizma, teško će biti moguće izbjeći u formaciji mladih kršćana.

Tome valja pribrojiti i različito poimanje čovjeka i brojne »vruće« teme kao što su vjerska sloboda, jednakost žene i suprotstavljanje diskriminaciji, služenje nasiljem da bi se nametnulo vlastita stajališta, pravda i mir u svijetu.

5.4. *Mladi koji nastoje ponovno uspostaviti vezu s vjerom*

Za adolescente i mlade danas se otvara nov problem, koji je ujedno i vrlo obećavajući. Riječ je o onima koji bi htjeli »započeti iznova«.

Obično je riječ o osobama koje su se na neki način susrele s kršćanstvom u obiteljskom okruženju, ponajčešće su pohađale dio župne kateheze, ali su sve napustile te su se većinom vratile u situaciju koja je gotovo nekršćanska.

Toj kategoriji blize su i brojne druge osobe koje osjećaju određenu nelagodu jer su

svjesne da ono čega se od kršćanstva sjećaju ne zaslužuje zreo i odrastao izbor kršćanstva. Ne isključuju mogućnost da budu kršćani, ali to žele biti samo na temelju odraslijeg i zrelijeg poznavanja kršćanske vjere.

Osobito je važno postati svjestan kako se u mnogim lokalnim Crkvama došlo do sljedećeg zaključka: kad se predlaže nešto vrijedno, nalazi se i kandidate koji su zainteresirani za suradnju. Kao salezijanci slabo smo pripremljeni na tom području, iako tu i tamo ne nedostaje djelomičnih pokušaja (posebice kada je riječ o djelatnostima omladinskog pastorala koji nije vezan uz školske ustanove).

Ukratko, postoji polje rada koje obećava i zavređuje da se sakupe iskustva koja već postoje u našim okruženjima. Ta bi iskustva zatim bilo dobro nadopuniti drugim iskustvima koja su plod napora na drugim razinama u lokalnim Crkvama.